

УДК 37.4.06.

ЛАРИСА МОІСЄЄНКО

Красноармійський індустріальний інститут Вищого державного
навчального закладу «Донецький національний технічний університет»

ІДЕЇ А.С. МАКАРЕНКА В СВІТЛІ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ

На підставі аналізу історіографії в статті здійснена спроба з'ясувати основні напрямки в дослідженні спадщини А.С.Макаренка в українському науковому осередку. Показано, що пропонувані видатним педагогом принципи та форми роботи характерні для нинішніх ринково-економічних відносин, в умовах яких розвивається сучасна педагогічна наука і практика. Продемонстровано, що ідеї і досвід А.С.Макаренка успішно реалізуються в результаті впровадження в освітній процес інтерактивних технологій.

***Ключові слова:** А.С.Макаренко, методологія, педагогічний процес, особистість, педагогічна технологія, педагогічна система, інтерактивні технології.*

Постановка проблеми. Бажання українського суспільства вийти зі стану стагнації та досягти високого рівня розвитку безпосередньо пов'язується сьогодні із зростанням ролі освіти, особливо вищої. На різних рівнях українського простору гостро обговорюється потреба кардинальних реформ в освітній галузі в цілому та вищій освіті зокрема. Її зумовлює необхідність адаптації вищої освіти до інтеграції, соціально-економічних змін, технічного прогресу, ринку праці. Стрижнем реформи стала підготовка якісно нового спеціаліста, створення умов для розвитку людини, її соціалізації та самореалізації у цьому світі. А в якості нового концептуального принципу освітньої парадигми була виділена ідея пріоритету інтересів особистості. Ця ідея чітко визначила освіту необхідним атрибутом життя суспільства, вказала на особливий двобічний взаємозв'язок освіти та життя соціуму.

І хоча в державі освіта декларується як «основа інтелектуального, культурного, соціального, економічного розвитку суспільства та держави», проте практична реалізація цих положень майже відсутня [1]. Здекларовані у попередні 10-річчя стратегічні завдання щодо забезпечення рівного доступу дітей і молоді до освіти, забезпечення її сталого розвитку і нової якості, демократизації управління не набули повної реалізації. Причина вбачається у байдужості політичного керівництва до проблем освіти та невизначеності стратегії освіти.

Отже, вирішення наявних та перспективних стратегічних освітніх завдань покладається на самих учасників освітнього процесу, головним чином на педагогічні кадри різних рівнів. Тому зрозумілим сьогодні є звернення до досвіду великих педагогів, серед яких поважне місце посідає спадщина видатного педагога та соціального реформатора Антона Семеновича Макаренка. Його виховна система вже давно та справедливо стала класикою вітчизняної та світової педагогіки.

Метою даної статті є виявити та узагальнити провідні тенденції досвіду А.С.Макаренка як цілісної педагогічної системи і встановити можливі варіанти її інтегрування в контекст сучасної педагогіки.

Об'єкт дослідження: теоретичні ідеї, погляди А.С.Макаренка та практичний досвід як складові його педагогічної системи.

Предмет дослідження: технологія А. С. Макаренка та процес інтегрування його педагогічної системи в контекст сучасної педагогіки.

Виклад основного матеріалу. Сприйняття ідей Макаренка науковою та педагогічною спільнотою як в Україні, так і в осередку ближнього та дальнього зарубіжжя протягом тривалого періоду коливалося від абсолютного схвалення до повного забуття.

Хвилі зростання та спаду інтересу до педагогіки А. С. Макаренка пов'язані з багатьма причинами, серед яких: зміна політичних пріоритетів, нестабільність економіки, посилення соціальної стратифікації, крах комуністичної ідеології, криза духовності, зміщення ціннісних орієнтирів суспільства, бюрократизація та формалізація навчального процесу, перевага процесу навчання над вихованням, зростання злочинності, бездоглядності, дегуманізація соціального середовища тощо.

Але знов і знов педагоги повертаються до аналізу досвіду Антона Семеновича, оскільки протягом багатьох років напруженої педагогічної праці та сміливих новаторських пошуків Макаренко довів життєздатність та дієвість сформульованих ним принципів та методів виховання.

У 1991 році дослідники творчості видатного педагога з Росії, України, Білорусії, Німеччини, Угорщини, Польщі, Італії, В'єтнаму, Китаю, США об'єдналися в Міжнародну макаренківську асоціацію. Учасники асоціації обрали за мету вивчення досвіду педагога, захист його від поспішної критики, налагодження конструктивного діалогу між Сходом та Заходом, а також упровадження системи Макаренка там, де є потреба в моральному та здоровому поколінні[2].

У Німеччині продуктивно працює науково-дослідний центр вивчення життя і творчості А.С. Макаренка – лабораторія «Макаренко–реферат». В Україні центром Всеукраїнської Асоціації макаренкознавців є Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка [3].

Це доводить, що педагогічна система видатного педагога інтегрувалася з прогресивною педагогічною думкою в різних країнах, які, в свою чергу, відіграли і досі відіграють важливу роль у вивченні, збереженні і пропаганді його науково-методичної спадщини та практичного досвіду. За висловом професора університету в Ерлангені (Німеччина) В. Зюнкеля, А.С. Макаренко належить до низки найвідоміших педагогів – як Коменський, Руссо, Песталоцці, Герберт, Шлейєрмахер і Фребель [4].

Багатогранна педагогічна система А.С.Макаренка вивчається макаренкознавцями всього світу в різних аспектах. Можна виділити декілька напрямків у цих дослідженнях. Першу групу складають роботи, що пов'язані з оцінкою особистості А.С. Макаренка як педагога та аналізом його педагогічних поглядів (Н.В. Абашкіна, А.М. Бойко, Н.П. Дічек, І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос, В.Ф. Моргун, Ф.І. Науменко, М.П. Ніжинський, Н.Г. Ничкало, М.М. Окса, М.Б. Євтух, М.Д. Ярмаченко, та ін.). Другий напрям репрезентований авторами, що вивчали педагогічну спадщину А.С. Макаренка як цілісну систему (російські науковці І.Ф.Козлова, М.О. Лялін, А.А. Фролов, В.В. Кумарін, Л.І. Гриценко, українські вчені Ф.І. Науменко, С.Г. Карпенчук, Н.П. Дічек тощо) [5,6].

Наступний напрям представлений дослідженнями організаційно-методичних аспектів системи Макаренка, серед них: роль колективу у розвитку особистості; принципи паралельної дії, єдності виховання і життя; організаційна структура колективу як умова набуття досвіду соціальних стосунків; умови ефективності трудового виховання; роль господарських відносин у колективі з метою становлення особистості; мотиваційно-емоційний сенс системи перспективних ліній тощо. Стрижнем цих досліджень залишається колектив як центральна ланка організаційно-методичної підсистеми досвіду А.С. Макаренка. Хоча, за переконанням сучасних дослідників, нині цей компонент майже зник з наукового обігу, оскільки колективні організаційні форми не є загальноприйнятими в нових суспільно-економічних умовах [7].

Сьогодні актуальним є філософське, міждисциплінарне осмислення педагогічної теорії як певної педагогічної системи в широкому історико-культурному контексті, оскільки сучасна педагогіка є комплексом наук про людину, що одночасно синтезує знання людинознавчих наук та ґрунтується на міцній методолого-теоретичній основі.

Все частіше автори використовують контекстуальний підхід у процесі педагогічних досліджень, під час якого розгляд проблеми використовується в контексті і взаємозв'язку із педагогічною системою (З.Вайтц (Німеччина), П.Рокушфалві (Угорщина), А.Левін (Польща), українські вчені А.М. Бойко, Н.М. Дем'яненко).

Висвітлення внеску А.С.Макаренка в розробку філософсько-соціологічного і культурологічного педагогічного знання присвячені дисертації російських науковців П.М. Степанова, Я.Т. Іванникова, Т.Ф. Корабльової, полтавки Л.Ф. Пашко та ін.. [8].

Підводячи підсумки під розглядом історіографії, можна зазначити, що фундаментальна причина існування дискусії щодо спадщини видатного педагога полягає в нерозумінні або запереченні значення таких аспектів в системі педагогічних категорій Макаренка, як принципова різниця у вихованні та навчанні при їх об'єднанні у єдиний педагогічний процес, а також нерозривний зв'язок із життям, навколишнім середовищем, у взаємодії з яким виділяється і створюється дана цінність; у нерозумінні того, що Макаренко є творцем та продовжувачем життєво-орієнтованої, соціальної педагогіки, заснованої на пріоритеті соціально-культурних чинників у становленні і розвитку особистості, її загальних властивостей і індивідуально-особистісних якостей.

Отже, незважаючи на значну кількість досліджень, зазначена тема потребує прискіпливого вивчення, додаткового осмислення й узагальнення.

Нині розвиток вищої освіти підпорядковується законам ринкової економіки, тому вимагає постійного поповнення змісту освіти новітніми матеріалами, запровадження сучасних технологій навчання з високим рівнем інформатизації навчального процесу, розвитку освіти в контексті тенденцій світових освітніх систем. Потреба постійного поповнення змісту освіти, пошуку нових ефективних методик викладання ставить педагогічну систему України перед необхідністю перманентного реформаційного процесу.

Слід зазначити, що в складному лабіринті нових завдань методи роботи, знання, вміння та навички, які сформувалися в більшості учасників навчально-виховного процесу, стають недостатніми, більш того, навіть гальмують формування та динамічний розвиток системи освіти. Тому для сучасної освіти характерним є пошук нових педагогічних можливостей, що пов'язано насамперед з відмовою від традиційного навчання, з ідеєю цілісності педагогічного процесу як системи, що спирається на теорії загальнолюдських цінностей, гуманізації, пріоритету суб'єкт-суб'єктних відносин. Ці пошуки відповідають загальноєвропейським тенденціям. Так, визначаючи основні принципи загальноєвропейського освітнього простору, в установчих документах Болонського процесу найважливішими завданнями названо посилення уваги до студентства та збереження якості освіти.

Сьогодні в науковому осередку серед педагогів-практиків розробляються такі найсучасніші концепції, як гармонізація єдності інтересів особистості, колективу й суспільства, суб'єкт-суб'єктні виховні стосунки, цілісність виховного та педагогічного процесу, методологічною базою яких виступають ідеї і досвід А.С. Макаренка.

Оригінальність поглядів А.С. Макаренка на виховання та педагогіку, масштаб його впливу на педагогічну думку та практику визначаються тим, що його ідеї невід'ємні від цінностей та потреб світу в галузі культури, економіки, суспільно-політичного життя суспільства. Система Макаренка є гуманістичною, оскільки підіймає особистість, створює широку базу для повноцінного розвитку особистості, її гідності, свободи та захисту. В цій системі справжня праця, а не гра в працю. Система видатного педагога готує до реального життя з усіма труднощами та проблемами, але з тією різницею, що діти відчують в цьому житті себе справжніми господарями та творцями свого життя, свого майбутнього.

Зрозуміло, що реформування освіти та впровадження нових методик навчання потребують додаткових зусиль та готовності всіх учасників навчального процесу. Але означені напрямки модернізації сучасної освіти занадто повільно приживаються в науково-методичній роботі педагогічних колективів, кафедр ВНЗ.

Принципово нові педагогічні ідеї і положення вимагають переорієнтації навчально-методичної роботи на пошук та розробку інноваційних шляхів розвитку всіх ланок і

складових системи освіти, формування в освітньому середовищі справді нового педагогічного мислення на всіх рівнях педагогічної діяльності.

У педагогіці та психології все частіше й частіше вживаються терміни «технологія», «педагогічна технологія», «технологія розвитку особистості», «технологія розвитку колективної творчої особистості» тощо. Ідея технологізації навчання не є новою. Починаючи від Я.А. Коменського, в педагогіці було чимало спроб відшукати такий порядок навчання, який неминуче привів би до позитивних результатів. Серед технологій, що знайшли відображення в роботі навчальних закладів України, можна виділити: технологію групової навчальної діяльності, інформаційні технології, проєктивне навчання, теорію проблемного навчання, інтерактивні технології, технологію формування творчої особистості, розвиток критичного мислення, теорію ігрових технологій тощо.

Виходячи з цього, постає питання: наскільки впровадження цих технологій є продуктивним, наскільки дасть можливість якісно змінити систему освіти у країні та наскільки співвідноситься з ідеями А.С.Макаренка?

Найбільш поширеними в Україні є інтерактивні технології, що докладно описані науковцями О. Пометун, Л. Пироженко. Їхня ідея полягає в тому, що процес пізнання відбувається за умови постійної активної взаємодії всіх учасників навчального процесу. Залежно від мети та форм організації навчальної діяльності, використовуються інтерактивні технології кооперативного навчання, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань [8].

Найбільшою перевагою використання інтерактивних технологій, на нашу думку, є те, що під час такого навчання студент перетворюється на суб'єкта всього процесу. Це забезпечує внутрішню мотивацію навчання, що сприяє його ефективності. За такого навчання навіть не зовсім успішні студенти мають можливість потрапити у ситуацію успіху, що сприятиме не лише кращому засвоєнню знань, умінь та навичок, а й кращому, більш позитивному ставленню до даного предмету та до навчання загалом. З часом спільними зусиллями учасників навчального процесу досягається загальна атмосфера співпраці та взаємопідтримки, що панує під час занять та впливає не лише на рівень знань, а й на рівень стосунків в колективі. Так, під час групової роботи, виконання проєкту, організації дискусії, студенти самостійно розробляють правила спілкування, розподілення ролей, обирають способи та строки виконання роботи та її презентації. Оскільки ж правила складаються самостійно, а не нав'язуються «згори», то й у дотриманні їх не виникає конфлікту.

Такі види роботи, як «ажурна пилка», «карусель», «спільний проєкт» дають змогу студентів постійно працювати, працювати наполегливо і бачити наочно результати своєї праці. Саме такою була установка Макаренка у вихованні своїх підопічних.

Серед інших переваг інтерактивних технологій можна назвати наступні:

- висока результативність у засвоєнні знань та формуванні практичних умінь: обсяг виконаної роботи більший, якість – краща;

- розвиток критичного мислення у студентів;

- розширення творчих та пізнавальних можливостей студентів.

Основні труднощі у застосуванні інтерактивних технологій стосуються рівня готовності викладача до організації такого виду роботи. Відсутність методичних розробок до всіх предметів та досвіду використання інтерактивних технологій, небажання змінювати навчальні плани та підходи до оцінювання досягнень студентів, страх втратити контроль над рівнем підготовки студентів – все це є тією перешкодою, на яку натрапляють сучасні викладачі.

Таким чином, існує невідкладна потреба в розробці методики організації навчального процесу за допомогою інтерактивних технологій у вищій школі та в цілеспрямованому навчанні ефективному використанню інтерактивних технологій в навчальному процесі педагогічних кадрів задля поліпшення якості навчання.

Технологічний концепт проєктних технологій, описаний К. Бахановим, В. Гузеєвим, І. Єрмаковим, О. Пехотою, орієнтує на дієвий спосіб здобуття нових знань у контексті

конкретної ситуації та їх використання на практиці. Метод проектів як технологія в сучасних умовах трансформувалася у проектну систему організації навчання, за якою набуття знань і навичок відбувається у процесі планування й виконання практичних завдань – проектів. Деяке зближення середніх та вищих навчальних закладів із життям в останні роки пішло по шляху реалізації «соціальних проектів» у сфері громадських робіт, культурно-просвітницької та оздоровчої, екологічної діяльності. Таким чином відбувається повернення до апробованих педагогічних засобів: «суспільно корисної праці» та практики «колективних творчих справ».

Кілька років поспіль у навчальних закладах України впроваджується поширений у світі «компетентнісний підхід», що здійснюється переважно у навчанні. Він передбачає таку «практико-орієнтовану» спрямованість навчання, при якій сформованість знань і навичок учнів, «якість навчання» у школі визначається виконанням завдань «на рівні ситуації, максимально наближеної до життя – поведінкової або професійної», діяльністю «компетентного і відповідального громадянина». Цей тип навчання, заснований на створенні відповідного «навчального середовища», і в своїх цілях жорстко орієнтований на досягнення життєво значущих результатів, – він включає категорії виховання: поведінка, соціальна відповідальність, активна громадянська позиція. Формується новий варіант «виховувального навчання», де зміст і методи навчання якісно змінюються, активізуючи розвиток власне виховання і його пріоритет в новій системі цілісного освітнього процесу.

Міжнародне дослідження, що було проведено в 41 країні світу та охопило 23 млн. юнаків у віці 14 років, показало, що «компетентністю у вирішенні сучасних проблем» у Росії володіють 43% учнів, з них високий рівень продемонстрували 12%, нижньої межі не досягли 23%. В передових, розвинутих країнах-лідерах подібні показники склали відповідно 70-73, 30-36 та 5-10% [9].

Поширюється в Україні технологія особистісно орієнтованого навчання (І. Якиманська, О. Савченко, С. Подмазін), яка передбачає створення оптимальних умов для розвитку й становлення особистості як суб'єкта діяльності і суспільних відносин, що будує свою діяльність і стосунки відповідно до стійкої системи демократичних, гуманістичних і життєвих цінностей.

З приводу формування демократії цікаві зауваження висловив М. Библюк у доповіді «Зачатки демократії в виховальних закладах А.С. Макаренка» [10]. Проблему оцінки демократичності автор вбачає в невизначеності ідеальних параметрів, що характеризують демократичну виховну систему та її принципи, стосовно до конкретного типу навчального закладу. Придатність спадщини А.С. Макаренка для створення демократичної системи виховання в сучасних умовах спирається на визнання досвіду Макаренка в якості класичного. Актуальними є не тільки його історико-педагогічна та теоретична розробка, але і практичне використання його системи. Це «невичерпне джерело педагогічних знань, а також історичних, соціологічних і політологічних», що стосуються «і ближнього, і далекого оточення педагога». Автор вважає дану систему такою, що найбільше підходить для «вільного суспільства», що долає тоталітарний лад.

Інформаційні технології навчання, даючи можливість реалізувати нові форми та методи навчання, надаючи доступ до нетрадиційних джерел інформації, створюють можливості для творчої діяльності, формування професійних навичок, про що постійно говорив видатний педагог.

Проблеми впровадження вказаних технологій обговорюються в українському науковому осередку України протягом останніх десяти-п'ятнадцяти років. На різних рівнях неодноразово наголошувалося, що в результаті впровадження нетрадиційних педагогічних технологій можна суттєво змінити освітній процес, під час якого провідним стало набуття вихованцями життєвого досвіду, формування норм моралі та права. Саме такий підхід близький до ідей Макаренка.

Для всіх технологій характерні певні спільні ознаки, що роблять їх особливо привабливими: усвідомленість діяльності викладача та студентів, ефективність, мобільність, валеологічність, цілісність, відкритість, самостійна діяльність студентів у

навчальному процесі становить 60-90% навчального часу, узгодженість дій, спрямованість на продуктивну, творчу діяльність. Але дискусії щодо використання передових освітніх технологій не вщухають. Більшість викладачів-практиків ВНЗ розуміють необхідність використання нових технологій у фаховій підготовці, але все ж надають перевагу традиційним методам навчання. З порядку денного не знімаються питання: які ж труднощі зустріне викладач у процесі використання передових освітніх технологій? Які фактори слід враховувати при використанні інтерактивних технологій? Чи є використання даних технологій ефективним або, навіть, доцільним?

Потреба подолання невідповідності між вимогами, що висуваються до фахівця, і освітньою технологією конкретного навчального закладу, що діє в даний момент часу, з урахуванням змін зовнішнього соціального середовища є очевидною. Усунення цієї невідповідності можливе лише у разі належного коректування інформаційного поля та його інформаційно-педагогічних потоків, спрямованих на підвищення продуктивності освітньої технології.

Реформування системи освіти України – це нагальна необхідність. Удосконалення, підвищення рівня якості освіти – найважливіша проблема, яка значною мірою обумовлюється процесами глобалізації та потребами формування позитивних умов для розвитку людини, її соціалізації та самореалізації у цьому світі. А отже, впровадження інноваційних технологій, форм та методів роботи є неминучим та необхідним.

На наш погляд, практичні заняття з предметів циклу соціально-гуманітарної підготовки якнайкраще підходять для впровадження інтерактивних методів та прийомів. А вивчення «Психології управління», «Конфліктології» спеціалістами та магістрантами з напрямку підготовки «Менеджмент організацій і адміністрування» взагалі не мислиться без використання інтерактивних методик навчання.

Практика студентів вищих навчальних закладах є невід'ємним компонентом освітньо-професійної підготовки фахівців, основне завдання якої – закріплення в процесі навчання теоретичних знань, формування професійних умінь, опанування ними сучасних методів та форм роботи. Під час практики закладаються основи досвіду професійної діяльності, формуються передумови розвитку майбутнього фахівця. Адже, за словами Макаренка, «...головне у вихованні – набуття позитивного досвіду» [11]. Саме позитивний досвід дає можливість виховати впевненого, позитивно мислячого, компетентного спеціаліста: «Неможливо виховати мужню людину, якщо не створити їй такі умови, в яких би вона мала змогу проявити мужність все одно в чому – в стриманості, в прямому відкритому слові, в позбавленні певних благ, в витримці, сміливості» [12].

Та педагог має пам'ятати, що одна й та ж сама діяльність може впливати на студентів по-різному в залежності від того, як ця діяльність для нього мотивована. Окрім того, «будь-яка справа, має плануватися, здійснюватися, а потім ретельно аналізуватися» [13]. Так, і групова, і кооперативна робота не буде мати сенсу, якщо не буде обговорена, не будуть проаналізовані успіхи, з'ясовані причини невдач, не визначена перспективна мета. Це можливо лише в результаті вмілої організації та цілеспрямованого керування діяльністю студентів викладачем, врахування виховних, моральних, вольових складових процесу. З боку студентів така робота також вимагає відповідальності, готовності співпрацювати, вміння узгоджувати свої інтереси та дії з діями колективу.

Висновки. Отже, поглиблене вивчення та розуміння педагогічного спадку А.С. Макаренка сприяють глибшому усвідомленню процесу педагогічного системоутворення й ефективному використанню новацій у контексті сучасної освітньої парадигми. Досвід видатного педагога успішно інтегрується в процес розвитку сучасної педагогічної науки і практики. Пропоновані ним форми характерні і для нинішніх ринково-економічних відносин, в умовах яких розвиваються сучасна педагогічна наука і практика.

Список використаних джерел

1. Качуровский М.О. Стратегія освіти: проблеми реалізації/ М.О.Качуровский. // Філософія науки: традиції та інновації. – 2011. – № 1(3).

2. Итоги конференции «Педагогика Макаренко в решении проблем современного детства» [электронный ресурс]. – Режим доступа: http://art.thelibrary.ru/children/school2/k_itogam_konferencii_pedagogika_as_makarenko_v_reshenii_problemy_sovremennogo_detstva.html
3. Карпенчук С.Г.. Педагогічна технологія А.С.Макаренка в контексті сучасної педагогіки: автореф д-ра пед. наук [електронний ресурс] /С.Г.Карпенчук.- К. Інститут педагогіки АПН України, 2003. – 16 с. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/35883.html>
4. Так само.
5. Фролов А.А. Наследие А.С.Макаренко: современная разработка и перспективы (в аспекте методологии). Критический анализ. – Н.Новгород: НГПУ, 2009. – 23 с.
6. Дічек, Н. П. Спадщина А.С.Макаренка у контексті світового історико-педагогічного процесу ХХ ст. (на матеріалах англomовних джерел) : дис... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Дічек Наталія Петрівна ; Інститут педагогіки АПН України. – К., 2005. – 440 арк.
7. Карпенчук С.Г.. Педагогічна технологія А.С.Макаренка в контексті сучасної педагогіки: автореф д-ра пед. наук [електронний ресурс] /С.Г.Карпенчук.- К. Інститут педагогіки АПН України, 2003. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/35883.html>
8. Так само.
9. Пометун О.Методика навчання історії в школі / О. Пометун, Г.Фрейдман. – К.: Генеза, 2005. – 328 с.
10. Фролов А.А. Макаренко А.С. в СССР, России и мире [электронный ресурс]/ А.А.Фролов. Режим доступа: http://makarenko-museum.narod.ru/lib/Frolov_AA_AS_Makarenko_v_USSR_Rossii_i_Mire_istoriographiya.pdf
11. Так само.
12. Невская С.С. Гражданское воспитание личности в творчестве А.С. Макаренко [электронный ресурс] / С.С. Невская.- Режим доступа: <http://bukoteka.ru/item/17043>
13. Так само.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2013

Моисеенко Л.

Красноармейский индустриальный институт Высшего государственного учебного заведения «Донецкий национальный технический университет», Украина

ИДЕИ А.С. МАКАРЕНКО В СВЕТЕ СОВРЕМЕННОЙ ПЕДАГОГИКИ

На основании анализа историографии в статье предпринята попытка выяснить основные направления в исследовании наследия А.С.Макаренко в украинской научной среде. Показано, что предлагаемые выдающимся педагогом принципы и формы работы характерны для нынешних рыночно-экономических отношений, в условиях которых развивается современная педагогическая наука и практика. Продемонстрировано, что идеи и опыт А.С.Макаренко особенно успешно реализуются в результате внедрения в образовательный процесс интерактивных технологий.

Ключевые слова: А.С.Макаренко, методология, педагогический процесс, личность, педагогическая технология, педагогическая система, интерактивные технологии.

Moiseenko L.

Krasnoarmeysk Industrial Institute State educational institution of higher "Donetsk National Technical University", Ukraine

IDEAS A. MAKARENKO IN THE LIGHT OF MODERN PEDAGOGY

Based on the analysis of historiography in the article attempts to find out the main directions in the study of the Ukrainian heritage Makarenko scientific environment. It is shown that the proposed principles of an outstanding teacher and forms of work are typical for current market and economic relations, the conditions in which to develop modern pedagogical science and practice. Demonstrated that the ideas and experience Makarenko successfully realized by the implementation of the educational process of interactive technologies.

Keywords: Makarenko, methodology, teaching process, personality, educational technology, educational system, and interactive technologies.